

Městský úřad Ústí nad Orlicí

odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace

Vaše č.j.:
Ze dne: 05.03.2019

Naše č.j.: MUUO/7146/2019/ŠKCP/klick
Číslo spisu: 1235/2019
Spis. značka: škcp/sř/1235/2019
Poč. listů: 6
Poč. příloh: 0
Poč. lis. př.: 0

Vyřizuje: Ing. Dana Kličková
Tel: 465 514 306
E-mail: klickova@muuo.cz
Datum: 14.03.2019
Místo: Ústí nad Orlicí

ROZHODNUTÍ

Účastníci řízení:

Římskokatolická farnost - děkanství Ústí nad Orlicí
Kostelní 19
562 01 Ústí nad Orlicí
IČ: 47501103

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace jako příslušný orgán státní památkové péče (dále jen „orgán SPP“) podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „památkový zákon“) a místně příslušný podle § 11 zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení, v platném znění (dále jen „správní řád“), k žádosti Římskokatolické farnosti – děkanství Ústí nad Orlicí, zastoupené Th. Lic. Vladislavem Brokešem, PhD, podané dne 05. 03. 2019, podle § 14 odst. 1 památkového zákona, o vydání závazného stanoviska k obnově omítek fasády kostela Nanebevzetí Panny Marie, na st. p. č. 1, k. ú. Ústí nad Orlicí, v městské památkové zóně Ústí nad Orlicí, který je zapsaný v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky jako nemovitá kulturní památka pod rejstříkovým číslem 21771/6-3764, vydává toto

z á v a z n é s t a n o v i s k o

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace na základě podaného návrhu (žádosti o vydání závazného stanoviska) považuje **obnovu omítek fasády** spočívajících lokálním vyspravení narušených míst, novém barevném nátěru ve stávajícím dvoubarevném řešení na bocích lodi – lomená bílé v základních pasívních plochách, tektonické prvky tmavší béžová (narůžovělá), materiálové složení – vápenný štuk, místa kontaminovaná biologickým napadením budou ošetřena fungicidním prostředkem, u výše uvedeného kostela z hlediska zájmů státní památkové péče **za p ř í p u s t n o u** a podle § 14 odst. 3 památkového zákona stanovuje pro účastníka řízení tyto podmínky, za kterých lze práce provést:

1. Barevné nátěry budou provedeny na vápenné nebo silikátové bázi s dostatečnou paropropustností materiálu.

adresa: Sychrova 16, 562 24 Ústí nad Orlicí
tel.: +420 465 514 111
fax: +420 465 525 563

IČ: 00279676 DIČ: CZ00279676
email: podatelna@muuo.cz
web: <http://www.ustinadorlici.cz>

bankovní spojení:
KB Ústí nad Orlicí, č.ú.: 19-420611/0100
ID datové schránky: bxcbwmg

2. Vlastník zajistí provedení *referenčních vzorků* barevnosti na fasádě, vybrané odstíny budou stvrzeny zápisem.

Odůvodnění:

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace, který je podle § 25 odst. 1 památkového zákona orgánem státní památkové péče (dále „orgán SPP“), obdržel dne 05. 03. 2019 návrh (žádost o vydání závazného stanoviska) Římskokatolické farnosti – děkanství Ústí nad Orlicí, zastoupené P. Th. Lic. Vladislavem Brokešem, PhD, ve věci obnovy omítek fasády kostela Nanebevzetí Panny Marie, v Ústí nad Orlicí. Tímto dnem bylo podle § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno správní řízení.

V souladu s ustanovením § 14 odst. 6 památkového zákona požádal orgán SPP Národní památkový ústav v Pardubicích o písemné vyjádření k žádosti. Odborné vyjádření č.j. NPÚ-361/17974/2019/Pan ze dne 11. 03. 2019 obdržel orgán státní památkové péče dne 12. 03. 2019. Jelikož závazné stanovisko na základě Vaší žádosti nelze vydat bezodkladně, je vydáno ve lhůtě 30 dnů od podání žádosti, ke které se připočítává lhůta potřebná k získání odborného vyjádření od Národního památkového ústavu v Pardubicích (20 dní, ve složitějších případech 50 dní).

Odborné vyjádření NPÚ ÚOP Pardubice k navrženým pracím:

“Předmět žádosti: „*Obnova venkovních omítek kostela Nanebevzetí P. Marie v Ústí nad Orlicí*“

Přílohy žádosti: *Restaurátorský průzkum fasády kostela Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Orlicí*, vypracovala Bc.A. Eva Vymětalová, 03/2019.

Popis zamýšlených prací: Obnova fasády kostela – lokální vyspravení narušených míst a nový barevný nátěr ve stávajícím dvoubarevném řešení na bocích lodi – lomená bílé v základních pasívních plochách, tektonické prvky tmavší béžová (narůžovělá), materiálové složení – vápenný štuk. Místa kontaminovaná biologickým napadením budou ošetřena fungicidním prostředkem.

Charakteristika objektu / území / dotčené části: Neorientovaný kostel Nanebevzetí Panny Marie je rozměrná stavba z rozhraní baroka a klasicismu velmi dobré výtvarné úrovně, patřící k nejhodnotnějším objektům tohoto období v regionu. Kostel navrhl Jakub Pánek z Veselí nad Moravou v roce 1770. Obdélné lodi je představeno monumentální věžové průčelí, které je členěno kamenickými články - pilastrovým a předstupujícím sloupovým řádem s korintskými hlavicemi, hlavice nesou sochy se sochami světců, uprostřed je umístěn kamenný šlechtický erb. Boční fasády člení plochý pilastrový řád s profilovanou korunní římsou. K severně situovanému pravouhlému presbytáři se v ose přimyká tzv. Útěchová kaple s bohatou výzdobou nástěnnými malbami. Loď klenuta valeně mezi pasy, presbytář plackou.

Současný stav poznání chráněných kulturně historických hodnot dotčeného objektu / území: Budova kostela se výrazně podílí na charakteristické siluete městského panoramatu, v současnosti je středobodem městského parku, vybudovaného v letech 2017-2018 na místě bývalého hřbitova. Areál s Útěchovou kaplí, bývalou márnicí a sochařsky pojednanými historickými náhrobky se nachází v části MPZ Letohrad charakterizované jako území utvářející, část „A“. Jde o doklad stavebního vývoje města, technické vyspělosti řemesla a estetické úrovně řemeslné a uměleckořemeslné produkce té doby. K památkovým hodnotám objektu patří zejména materiálová struktura historických konstrukcí,

hmotové uspořádání, vzhled, půdorysná dispozice, interiéry, vnitřní výzdoba a celkové umístění v rámci širších urbanistických vztahů památkově plošně chráněného území. Hodnotným prvkem je umístění areálu kostela v urbanistické struktuře města. Areál kostela, přilehlých kaplí, nedaleké fary a současného parku představuje historicky cenný a architektonicky jedinečný celek.

Technický stav objektu / dotčené konstrukce: Fasáda kostela prošla celkovou opravou v osmdesátých letech dvacátého století. Tehdy byly starší omítkové vrstvy odstraněny na kámen, jak dokládá předložený restaurátorský průzkum. Stávající omítka je vápno-cementová (poměr složek 3:1), natažená na cementový špric, s povrchovou vrstvou vápenného štuky. Fasády jsou pojednány hladkými omítkami s nátěrem lomené bílé, tektonické prvky tmavší béžová (narůžovělá). Kamenné prvky jsou pohledově prezentovány na průčelí (sokl, předstupující sloupy). Stav fasády zašpiněný a je lokálně narušený, kamenné prvky zašpiněné, poškozené, s krustami. Restaurátorský průzkum dodává: „Výraznější poškození se týká západní strany, zejména pak objektu sakristie. Zde je povrch silněji znečištěn, místy je kontaminován zelenou řasou, barevný nátěr se loupe. Korunní římsa je lokálně narušena ve hmotě, část zcela chybí.“

Dosavadní stav projednání: Navržené práce vlastník ve fázi přípravy konzultoval s restaurátorem, orgánem státní památkové péče a s pracovníkem NPÚ, územním garantem okresu Ústí nad Orlicí. Dosavadní průběh obnovy: Na záměry obnov fasád byla v roce 2012 (hlavní průčelí) a v roce 2017 (lodi kostela a kaple) vydána závazná stanoviska orgánu SPP s podmínkou provedení restaurátorského průzkumu stavu omítek a jejich barevnosti. Restaurátorský průzkum pro pohledově prezentované kamenné prvky průčelí (sochy, tektonické prvky) byl zpracován v roce 2013. V letech 2017-2018 byly obnoveny fasády Útěchové kaple při kostele a samostatně stojící bývalé márnice (nynější kaple sv. Jana Pavla II.) a tehdejší úpravy proběhly v souladu s vydanými závaznými stanovisky, ve shodné barevnosti s nynější barevností bočních fasád lodi.

Vyhodnocení žádosti: Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené/posuzované práce budou v souladu s veřejným zájmem ochrany výše uvedených kulturněhistorických hodnot za těchto podmínek:

1. Barevné nátěry budou provedeny na vápenné nebo silikátové bázi s dostatečnou paropropustnostní materiálu.
2. Vlastník zajistí provedení referenčních vzorků barevnosti na fasádě, vybrané odstíny budou stvrzeny zápisem.

Zdůvodnění: Vlastník zamýšlí realizovat obnovu fasády bočních fasád lodi, resp. hlavního průčelí kostela, lokálně opravit omítkové vrstvy, které jsou materiálově dožilé, na některých místech poškozené a celkově zašpiněné, a boční fasády lodi kostela opatřit novým barevným nátěrem. Pro záměr restaurování kamenných prvků na průčelní fasádě má vlastník vydané závazné stanovisko orgánem SPP z roku 2012. V nyní předkládané žádosti doplňuje zamýšlené restaurátorské zásahy na průčelí o obnovu omítek a barevného nátěru na bocích hlavní lodi s plánovaným barevným vzhledem, shodným s nedávno obnovenými kaplemi (Útěchová kaple v ose presbytáře a samostatně v areálu stojící bývalá márnice, nyní kaple sv. Jana Pavla II.). V závazném stanovisku z roku 2017 stanovenou podmínku na provedení restaurátorského průzkumu barevnosti fasády vlastník splnil a tento průzkum připojuje k nyní podané žádosti. Kvitujeme, že vlastník zamýšlí fasádu opravit a historické

konstrukce a materiálové složení ochránit vyspravením omítek a novým nátěrem. Restaurátorský průzkum zjistil, že nejstarší dochovanou omítkovou vrstvou na zdivu kostela jsou novodobé omítky z osmdesátých let dvacátého století, stávající omítka je vápno-cementová (poměr složek 3:1), natažená na cementový špric, s povrchovou vrstvou vápenného štuku. Nynější fasády lodi jsou pojednány hladkými omítkami s nátěrem lomené bílé, tektonické prvky tmavší béžová (narůžovělá), což je barevnost, která byla nedávno obnovena i na opravovaných kaplích. Navrženými pracemi na obnově barevného nátěru dojde v případě zvolení stejných materiálů pro obnovu, jako byly použity v letech 2017 a 2018, k žádoucímu barevnému sjednocení celku kostela. Výše uvedenou podmínku č. 2 stanovujeme pro ověření totožnosti barevných řešení na kaplích a na lodi kostela za účelem jejich jednotného estetického vzhledu. Pro vysprávkování hloubkových defektů navrhuje vlastník použít vápenné omítky, což je z hlediska zájmů státní památkové péče vhodné řešení, šetrné k charakteru stavby, dodržující tradiční technologie, kterými byly v minulosti fasády kostela pojednány a to bez ohledu na dochovaný novodobý původ omítek. Vlastník navrhuje obdobně šetrně doplnit plastické prvky (např. Korunní římsa sakristie) vápenným štukem. Pro udržení životnosti omítkových vrstev na vápenné bázi je podstatné zvolit vhodné materiálové složení finálního nátěru, který by měl být dostatečně paropropustný, aby podkladové vrstvy omítek a zdivo mohly řádně odvádět vlhkost a nedošlo k poškození konstrukční látky kulturní památky. Za tím účelem je stanovena podmínka č. 1, nátěry na vápenné a silikátové bázi tyto vlastnosti splňují, naopak špatné paropropustné parametry vykazují nátěry např. akrylátové, které by v dotčeném případě mohly vykazovat i špatnou přilnavost k podkladu, akrylátový typ nátěrů je v dotčeném případě nevhodný. Při dodržení výše uvedených podmínek nedojde provedením prací k poškození památkových hodnot objektu a MPZ Ústí nad Orlicí. Smyslem vyhlášení památek a památkově chráněných území je alespoň na vybraném vzorku nejhodnotnějších staveb a urbanistických celků zachovat kulturně historické hodnoty, jež by bez památkové ochrany zanikly. Předmětem územní ochrany je právě charakter prostředí, na kterém se podílejí i méně hodnotné, či nehodnotné stavby. Cílem památkové ochrany proto je zachování kvalit urbanistického celku.

Doporučení: Pro obnovu fasád je vhodné provést i povrchový nátěr v kompatibilní technologii s podkladem. U něj je podstatným parametrem paropropustnost, v případě nedostatečné schopnosti difúze vodních par by v budoucnu došlo k poškození spodních omítkových vrstev a zdiva vlhkostí, což by mohlo vést k nevratným škodám na objektu kulturní památky. Zároveň tyto postupy zajistí autenticitu vzhledu fasády domu, protože klasicistní měšťanské domy měly v minulosti hladké štukové vápenné povrchy, jejichž vzhledové vlastnosti se snažíme udržet.

Upozornění: Kromě nyní předkládaného restaurátorského průzkumu omítek a barevnosti fasád byl nedávno zpracován i restaurátorský průzkum pro pohledově prezentované kamenné prvky (sochy, tektonické prvky), zpracoval bca. Marek Běťák, *Restaurátorský průzkum kamenných prvků kostela Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Orlicí*, 2013. Celkovou obnovu fasád je třeba realizovat v souladu se závěry obou provedených průzkumů ve vzájemné materiálové a vzhledové kompatibilitě.

Metodické podklady, literatura a ikonografické prameny: J. Holeček, *Metodický materiál pro obnovu fasád na území památkových rezervací a památkových zón*, Praha 2004. – V. Girsá – D. Michoinová, *Historické omítky. Záchrana, konzervace, obnova*, Praha 2012. – P. Macek, *Barevnost fasád. Průzkum,*

dokumentace, vyhodnocení a obnova exteriéru historických staveb, Praha 2009. “

Účastníkovi řízení byla dána možnost dle § 36 odst. 3 správního řádu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a ke způsobu jejich zjištění. Účastník tuto možnost využil a sdělil, že nemá připomínky k vyjádření NPÚ.

Vyjádření orgánu SPP:

Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace v průběhu správního řízení posuzoval žádost z hlediska jejího souladu s platnými právními předpisy. Při vyhotovení rozhodnutí vycházel z písemného vyjádření územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Pardubicích, prohlídky objektu a předložené žádosti, vyjádření účastníka řízení a došel k závěru, že navrhovaná obnova omítek fasády je přípustná za předpokladu, že budou plně respektovány všechny podmínky uvedené v tomto rozhodnutí.

Dnešní podoba kostela pochází z let 1770 až 1776. Tato pozdně barokní stavba byla stojí v místě původního dřevěného kostela a zvonice. Stavitelem kostela byl Jakub Pánek. Jedná se o neorientovanou stavbu s podélnou lodí a presbytářem, ke kterému jsou ze stran přistavěny dvě sakristie a v ose za presbytářem se nachází útěchová kaple.

S ohledem na současný stupeň poznání historického vývoje předmětného kostela lze konstatovat, že k jeho památkovým hodnotám patří zejména hmotové uspořádání, vzhled, dochované interiéry a výzdoba, dispozice a materiálová struktura a začlenění kostela v urbanistické struktuře města. Tyto skutečnosti současně spoluvytváří celkový ráz MPZ, ve které se objekt nachází.

Stav fasády – omítka je zašpiněná, lokálně narušená, výraznější poškození se týká západní strany, zejména pak objektu sakristie, zde je povrch silněji znečištěn, místy je kontaminován zelenou řasou, barevný nátěr se loupe, korunní římsa je lokálně narušena ve hmotě, část zcela chybí.

Podmínky uvedené ve výroku tohoto rozhodnutí stanovil orgán SPP ve smyslu § 14 odst. 3 památkového zákona a k němu provádějící vyhlášky č. 66/1988 Sb.

Orgán SPP souhlasí s návrhem obnovy omítek fasády kostela. Podmínky v tomto závazném stanovisku – provedení referenčních vzorků a provedení nátěrů na vápenné nebo silikátové bázi, stanovil orgán SPP na základě nutnosti uchování autenticity vzhledu a hmoty předmětné kulturní památky a tak zachovat její charakter bez památkově nevhodných změn.

Pro zachování historických kvalit tohoto památkově chráněného objektu je třeba respektovat originální historické materiály, hmotu i po léta utvářené a zachovávané detaily. Prostředkem péče o zachování kulturně historických hodnot jednotlivých budov je ochrana původních prvků tam, kde dosud existují. Z hlediska památkové péče doporučujeme použití tradičních materiálů – vápenné omítky a vápenný nátěr. Materiálové řešení je součástí autenticity památek. U historických staveb je očekávání určitých materiálů součástí vnímání jejich kulturní hodnoty.

Doporučení:

Pro obnovu fasád je vhodné provést povrchový nátěr v kompatibilní technologii s podkladem.

Celkovou obnovu fasád je třeba realizovat v souladu se závěry obou provedených průzkumů (fasády i kamenných prvků) ve vzájemné materiálové a vzhledové kompatibilitě.

Zamýšlenou obnovou omítek fasády kostela podle tohoto závazného stanoviska nedojde ke snížení hodnoty kulturní památky ani městské památkové zóny Ústí nad Orlicí, protože provedením prací budou dodrženy podmínky stanovené vyhláškou KNV o prohlášení památkových zón ve vybraných městech a obcích Východočeského kraje – tato vyhláška nabyla účinnosti 1. listopadu 1990 a která stanovuje v čl. 4 písm. c) podmínky pro stavební a další činnosti takto: „Veškeré úpravy prostorů, ploch, zeleně, kulturních památek a jejich souborů musí směřovat k jejich funkčnímu, technickému, estetickému, kulturnímu a společenskému zhodnocení s ohledem na charakter jednotlivých částí památkové zóny.“

Orgán SPP nezjistil v průběhu tohoto správního řízení skutečnosti, které by bránily vydání tohoto rozhodnutí.

V případě jakékoli **další činnosti** nad rámec tohoto rozhodnutí je podle uvedeného památkového zákona nutno požádat Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace o **další závazné stanovisko**.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možné podat odvolání do 15 dnů od jeho doručení ke Krajskému úřadu Pardubického kraje podáním učiněným u Městského úřadu v Ústí nad Orlicí, odboru školství, kultury, sportu, cestovního ruchu a propagace.

Mgr. Luboš Mikyska
vedoucí odboru

Ing. Dana Kličková
oprávněná úřední osoba